

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 lipca 2025 r.

Pozycja 194

POSTANOWIENIE

z dnia 7 stycznia 2025 r.

Sygn. akt Ts 136/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej G.Z. o zbadanie zgodności:

art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, ze zm.) „w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 142 lit. b ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469), w zakresie, w jakim uniemożliwia zaskarżenie postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych zawartego w apelacji, a wydanego po raz pierwszy (rozpoznanego) przez sąd drugiej instancji”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 77 ust. 2, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 w związku z art. 78 i art. 176 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 14 czerwca 2023 r. (data nadania) G.Z. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy w L. II Wydział Cywilny Odwoławczy 9 lutego 2023 r. wydał postanowienie (sygn. akt [...]) o odrzuceniu wniosku skarżącego o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia z 25 stycznia 2023 r. w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych (punkt pierwszy) oraz o odrzuceniu apelacji skarżącego jako nieopłaconej (punkt drugi).

Na powyższe orzeczenie skarżący wniósł zażalenie, które Sąd Okręgowy w L. II Wydział Cywilny Odwoławczy oddalił postanowieniem z 9 marca 2023 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to, doręczone pełnomocnikowi skarżącego 14 marca 2023 r., wskazane zostało jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 29 września 2023 r. (doręczonym 9 października 2023 r.) skarżącego wezwano do usunięcia braków formalnych skargi przez: 1) złożenie pełnomocnictwa szczególnego uprawniającego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego przed Trybunałem Konstytucyjnym w odniesieniu do sprawy, w związku z którą złożona została skarga konstytucyjna (wraz z czterema kopiami); 2) doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wszystkich załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną (z wyjątkiem pełnomocnictwa, pism skarżącego oraz dowodów uiszczenia opłaty); 3) poinformowanie, czy od wskazanego w skardze konstytucyjnej ostatecznego orzeczenia został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia (wraz z czterema kopiami).

W piśmie z 16 października 2023 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do powyższego wezwania.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 4 czerwca 2024 r. (doręczonym 26 czerwca 2024 r.) skarżącego wezwano do usunięcia braków formalnych skargi przez: 1) doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych przez pełnomocnika skarżącego za zgodność z oryginałem (wraz z uzasadnieniem i czterema kopiami): a) wyroku Sądu Okręgowego w L. I Wydział Cywilny z 9 lutego 2022 r. (sygn. akt [...]), b) postanowienia Sądu Okręgowego w L. II Wydział Cywilny z: – 25 stycznia 2023 r. (sygn. akt [...]) w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych, – 9 lutego 2023 r. (sygn. akt [...]) w przedmiocie odrzucenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia z 25 stycznia 2023 r. i odrzucenia apelacji jako nieopłaconej, – 9 marca 2023 r. (sygn. akt [...]) w sprawie zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w L. z 9 lutego 2023 r. (sygn. akt [...]), – 3 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]) w sprawie wniosku o przywrócenie terminu wniesienia opłaty od apelacji, – 25 kwietnia 2023 r. (sygn. akt [...]) w sprawie wniosku o uzasadnienie postanowienia tego sądu z 3 kwietnia 2023 r.; 2) wskazanie ostatecznego rozstrzygnięcia (wraz z jego doręczeniem w powyższej formie).

W piśmie z 3 lipca 2024 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do powyższego wezwania.

Kwestionowanemu przepisowi skarżący zarzuca naruszenie „następujących konstytucyjnych [praw] i wolności jednostki: prawa do sądu wyrażonego w art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, prawa do zaskarżania orzeczeń i kontroli orzeczeń w postępowaniu sądowym (dwuinstancyjnym) wyrażonego w art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz zasady równości w zakresie identycznego ukształtowania standardu proceduralnego wyznaczającego dostęp do sądu pierwszej instancji i sądu drugiej instancji w taki sposób, aby mogło zostać zrealizowane konstytucyjne prawo jednostki do sądowej kontroli instancyjnej merytorycznego orzeczenia «w sprawie»”. W ocenie skarżącego przedmiotowy przepis powoduje również naruszenie „zasady demokratycznego państwa prawa (art. 2 Konstytucji), zasady równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji), zasady prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), prawa do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji) i zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 Konstytucji)” (s. 6 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Ma gwarantować, że obowiązujące w systemie prawa akty normatywne nie będą stanowiły źródła ich naruszeń. Jej merytoryczne rozpoznanie uzależnione jest od spełnienia licznych przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji, przedmiotem skargi konstytucyjnej jest wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją przepisów stanowiących podstawę ostatecznego orzeczenia o prawach skarżącego. Wskazany przedmiot skargi determinuje wymogi formalne, których spełnienie jest konieczne dla stwierdzenia jej dopuszczalności.

W myśl art. 61 ust. 1 u.o.t.p.TK, skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu już w początkowej fazie postępowania spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. W ocenie Trybunału skarga nie spełnia przesłanek nadania jej dalszego biegu. Trybunał Konstytucyjny przypomina bowiem, że w wyroku z 8 maja 2024 r., sygn. SK 59/21 (OTK ZU A/2024, poz. 46) orzekł, że „[a]rt. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 czerwca 2023 r., w zakresie, w jakim uniemożliwia zaskarżenie postanowienia oddalającego wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji wydanego przez sąd drugiej instancji, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 77 ust. 2, art. 78, art. 176 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji”.

W przedmiotowej sprawie skarżący w zakresie uzasadniania niekonstytucyjności art. 394² § 1¹ k.p.c. nie powołuje w istocie żadnych nowych argumentów, które nie były przedmiotem rozważań Trybunału w sprawie o sygn. SK 59/21. Orzeczenie to umożliwia więc skarżącemu zrealizowanie w powyższym zakresie interesu prawnego, którego domaga się w niniejszej skardze. W uzasadnieniu podjętego rozstrzygnięcia skład orzekający podniósł bowiem, że „skarga konstytucyjna, niezależnie od tego, że prowadzi do wydania powszechnie obowiązującego orzeczenia, ma na celu przede wszystkim ochronę interesów jednostki. Ochronę tę zapewnia przewidziana w art. 190 ust. 4 Konstytucji możliwość wznowienia postępowania w sprawach, w których prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach zostały wydane na podstawie aktu normatywnego, uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą. Celem tego przepisu, w odniesieniu do skargi konstytucyjnej, jest doprowadzenie do uchylecia orzeczenia, decyzji lub innego rozstrzygnięcia naruszających prawa lub wolności konstytucyjne. Z tego punktu widzenia wyrok Trybunału stwierdzający niekonstytucyjność normy, która była podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia wobec skarżących, stanowi podstawę do uruchomienia środka określonego w art. 190 ust. 4 Konstytucji”.

W związku z powyższym – na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK – należy odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Z tego powodu należało postanowić jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia.